

חוק דקות מעטות הנחיתו כל סיעות הכנסת מכה על מפא"י

התבוסה!

מוצה היושב ראש החדש, נחום ניר, למחרת יום הולדתו ה-75, אסקור את משמרת הכבוד של הכנסת.

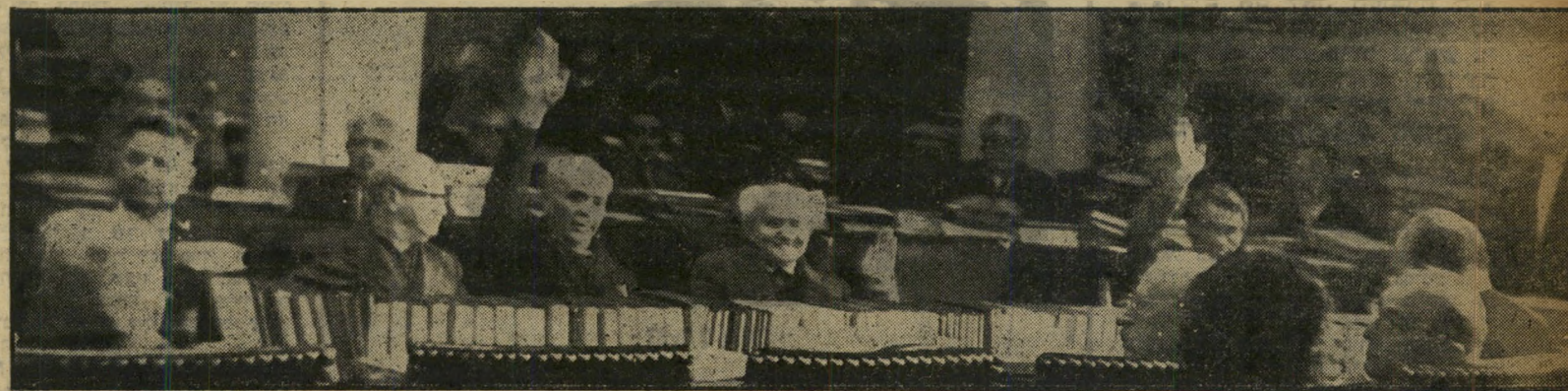

גבר במעיל החום, מעל לחליפתו הכחולה החגיגית, עבר על פני חיילי נוסת, שהכתיפו את נשקם המכודן. בצעי איטיים התקרב נחום ניר, היושב ראש החדש של הכנסת השלישית, אל המכונית ההודרת החדשה שהמתינה לו. היה משהו גלי בכך. שזו נשאה את השלטת: "במבחן". דקות מעטות לפני כן עמד ניר על דוכן שבראש, מתחת לתמונתו של תיאודור צל, וקרא בקול חנוק מרוב התרגשות. ההצהרה שהכין לעצמו מראש, בה הבטיח למלא את תפקידו ללא משואפנים ולא את רציון הבית כולו. הגבר בן ה-75 יצא לשיא הקאריירה הציבורית הארוכה שלו, שאת מרביתה עבר כעסקן בשורות עלי-ציון-שמאל ואחדות-העבודה.

כאשר הכין ניר את הצהרתו זאת, לא בטוח כלל וכלל שיוזמן לו לקרוא בה. עד הרגע האחרון ממש היתה הבחירה מוטלת בספק, התנהל משאומתן קודם במסדרונות הכנסת בין מפא"י וה"ים, שהחזיקו בידיהם את ההכרעה. כאשר קש צלם-עיתונות צלם את ניר, רבעי-שעה יני פתיחת הישיבה, שלח לו הח"כ הקשיש

יוסף בורג הדתי-לאומי, שחיכוך הביע את מצב-רוחו הכללי, כאשר כבר היה ברור כי מפא"י נשארה במעוט. בשורה מאחורי ניר מצביעים ח"כים אחרים, מכל סיעות השמאל והימין, גם הם בהנאה.

הקצוות מתאו דים
בעה, מתרוממות מאחוריו ידי השמאל, הימין והדתיים. ליד ניר: בעוד שנחום ניר (מל-פנים מימין) נמנע מהצי-הימין והדתיים. ליד ניר:

השרים בריהודה וכרמל מחכים משמאל לתורם להצביע בעד חברם ניר. מאחורי ביגיי מצביעים הח"כים של מפא"י בגוש מלוכד, בידעם שהם עומדים לנחול מפלה מבישה ומסוכנת, זו הפעם הראשונה מזה שנים רבות של שלטון מוחלט בכנסת ובמשמלה.

ביגיי (במרכז) הרים את יד שמאלו, כשעל פניו החיוך שלא סר משפתיו במשך כל זמן ההצבעה, ושבישר שרהחוקלאות לוז, משמאלו שרהחיון ארן.

מפא"י-בודדה!

מדוע כרתה מפא"י את הקבר לעצמה? טען השבוע ח"כ חרותי: "היא פשוט לא האמינה שכל הסיעות תעזנה לקום נגדה. היא כל-כך התרגלה לשוטט, עד כי לא העלתה כלל על דעתה ברצינות את האפשרות שתישארא באמת לבדה במיעוט".

מפא"י רגילה להיות רוב. שלטונה במדינה מבוסס על מערך של מעגלים, שכל אחד מהם יש לה רוב מוחלט. התמיכה חדשה מובאת להכרעה בסיעת מפא"י עצמה, בה מנצחת דעת הרוב — היא דעת ביגיי. אחר-כך היא מובאת להחלטת הקואליציה, בה מנצח מיעוט מפא"י במלוכד ובה יש לה רוב מוחלט. אחר-כך היא מובאת למליאת הכנסת, בה יש לקואליציה המלוכדת רוב מוחלט. כך נמצא החוג מסביב לביגיי רוב מתמיד.

אולם הפעם נשתבש התהליך. מפא"י היתה זקוקה לקולות נוספים, והיא יכלה להשיג אותם רק מן הדתיים. הדתיים קפצו על המציאה, הציגו תנאים שפירושם היה ל"מעשה שיבתם לקואליציה. היה זה מחיר

(ולא בפעם הראשונה) היה משה שרת. שיקוליו של שרת היו מופרכים. מכל הבחינות היה כדאי לו לקבל את התפקיד. בעזרתו היה הופך אוטומטית ליורש-העצר של כסא-היושבראש. כיושב-ראש הכנסת היתה מובטחת לו פרסומת ממלכתית מתמדת, והי דבר היה מגביר בהרבה את סיכוייו לחזור אי-פעם לכורסת ראש-המשלה.

אולם כנגד כל השיקולים האלה עמד גורם אחד: יהירותו המגדלת-שחקים של שרת. מ"שום-מה הכניס לראשו כי בחירתו כיושב-ראש כרוכה בפחיתות כבוד. הוא דחה את הצעת-המועמדות — ובצורה זו הנחית את למרות זאת לא היתה עדיין מפא"י אבודה. היא יכלה להציג מועמד חזק אחר מתוך שורותיה, שקשה היה ליריבותיה להתאחד נגדו. אולם מפא"י התעקשה להציג אדם שמעמדו בכנסת אפסי. עצם העלאת מועמדותו של ברל לוקר בנסיבות אלה, היתה הפגנת-זלזול בדעת שאר הסיעות.

קולות שני הקצוות בבית — הימין והשמאל, שקולותיהם מגיעים ביחד ל-53 מתוך 120. די היה בשמונה קולות נוספים כדי להכריע כל מועמד מפא"י.

פיתוי זה היה עשוי לקסום לדתיים-הלאומיים, שקולותיהם הספיקו להכריע את הכף. אחרי שטולקו מן המשלה בבוסת פנים, ואחרי שנחסמה בודון דרכם לשוב אליה, יכול היה רעיון זה לכבשם בנקל.

ברגע שרעיונו של בגין התגלגל לידיו הוריות של יוסף סרלין, הטכסיסן המפוכח של הצ"כ, שהזמין את באי-כוח שאר הסייעות לפגישה להכנת המהלומה, כבר היתה הסכנה צריכה להיות ברורה למפא"י. האיש שבכוחו היה למנוע אותה היה משה שרת. נגד מי שהיה ראש-המשלה ושר-החוף אי-אפשר היה להעמיד מועמד מדרג נמוך יותר, ואחדות-העבודה אף לא היתה מעיזה להציג במקרה זה את ניר. קולות רוב הסיעות היו מובטחים במקרה זה למפא"י. אולם אויבו הגדול ביותר של משה שרת

שובה: "אם אבחר, צלם אותי בשעה חמש. לא אבחר, אין צורך בתצלום". אולם באותו רגע כבר אמר ח"כ דתי מזנון לירדו, ששאל אותו לסיכויי הדבועה: "אם יש לך מגיות ניר, נקנה תן".

★ ★ ★

שהצנות פרטית וציבורית

איש שנתן את הדחיפה הראשונה למגיות אלה, ושיום את הרעיון אשר נחית השבוע על מפא"י את המהלומה קשה ביותר מאז קום המדינה, היה ח"כ יקות מנחם ביגיי. למחרת פטירתו של יוסף פרינצק, הפלטי בגין רעיון שנראה דמיני: פרינצק היה הציג את מועמדותו של ניר".

הרעיון עבר כניצוץ בשדות המפלגות. נא היה מקסים בפשטותו: אם הימין יציע מועמדותו של ח"כ שמאלי, תוצר הפעם הראשונה האפשרות לשלב יחד את